

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1937 kl. 12 m.

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 22 februari 1937 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 125, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien m. m.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehäft följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 211 av herr Lindhagen,

nr 215 av herrar Fredrik Ström och Branting,

inom andra kammaren

nr 425 av herr Flyg m. fl.

I motionen I: 211 hemställs,

att riksdagen — med anledning av propositionen nr 125 och godkännande av densamma — måtte ytterligare äska, att Kungl. Maj:t ville ta initiativ till ett Sveriges, Nordens eller än vidare internationellt ingripande, för att genom förhandlingar och under internationell kontroll i det spanska inbördeskriget främja:

1) enahanda skydd för fångna combattanter, som genom internationellt avtal är stadgat för nationalkrig;

2) ett avstående från mord på icke combattanter, som med eller utan skäl misstänkas för andra politiska åskådningssätt;

3) intervention i syfte, att den slutliga spanska konstitutionen efter vunnit andrum uppbygges på hela folkets omröstning på sätt som skett exempelvis i Sönderjylland och Saar.

I motionen I: 215 hemställs, att i 1 § i den föreslagna lagen orden »straffes med fängelse i högst sex månader eller dagsböter» ändras till »straffes med dagsböter».

I motionen II: 425 hemställs, att riksdagen måtte avslå ifrågavarande proposition.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom framgår av propositionen, ha de europeiska staterna i augusti 1936 genom avgivandet av i huvudsak likalydande förklaringar ingått en överenskommelse angående non-intervention i Spanien, med undantag för Schweiz, som med hänsyn till sin ständiga neutralitet ej ansett sig böra biträda en gemensam förklaring. Sveriges anslutning tillkännagavs genom en i skrivelse till franske ministern i Stockholm den 20 augusti avgiven förklaring, som i svensk översättning är av följande lydelse:

Kungl. regeringen,

som beklagar de tragiska händelser, för vilka Spanien är skådeplatsen, som är besluten att strängt avhålla sig från varje direkt eller indirekt inblandning i detta lands inre angelägenheter, som vill undvika varje förveckling, ägnad att skada upprätthållandet av goda förbindelser mellan folken, avgiver följande förklaring:

Kungl. regeringen förbjuder, i vad på den ankommer, direkt eller indirekt utförelse, återutförelse och transitering till Spanien, de spanska besittningarna eller den spanska zonen i Marocko av vapen, ammunition och krigsmateriel ävensom av luftfartyg, monterade eller i delar, och krigsfartyg.

Detta förbud är tillämpligt å löpande kontrakt.

Kungl. regeringen skall underrätta övriga till denna överenskommelse anslutna regeringar om alla åtgärder, som den vidtager till verkställande av denna förklaring.

Vidare är Sverige jämte övriga till non-interventionsöverenskommelsen anslutna stater företrätt inom en i London upprättad kommitté samt jämte Belgien, Frankrike, Italien, Portugal, Sovjetunionen, Storbritannien, Tjeckoslovakien och Tyskland inom en av nyssnämnda kommitté, den s. k. non-interventionskommittén, tillsatt underkommitté.

Propositionen avser lagstiftningsåtgärder i anledning av rekommendationer av non-interventionskommittén rörande dels non-interventionsöverenskommelsens utvidgning att omfatta åtgärder till förhindrande av tillströmningen av utländska frivilliga till de stridande parterna i Spanien, dels upprättandet av en internationell övervakning av efterlevnaden av non-interventionsöverenskommelsens förbud mot krigsmaterielexport till Spanien samt av åtgärderna till förhindrande av tillströmningen av frivilliga. Den 16 februari 1937 har nämligen non-interventionskommittén nått principiell enighet om att anbefalla följande åtgärder. Från midnatt 20—21 februari 1937 skulle non-interventionsöverenskommelsen utvidgas att omfatta rekrytering i, transitering genom och avresa från respektive länder av personer, vilka ej äro spanska medborgare och vilka avse att begiva sig till Spanien eller de spanska besittningarna i syfte att taga tjänst i det pågående kriget. Från samma tidpunkt skulle övervakningssystemet antagas, och detta skall bringas i tillämpning från midnatt 6—7 mars 1937. För Portugals vidkommande har gjorts förbehåll beträffande övervakningssystemet, vars detaljer för övrigt icke äro slutgiltigt utformade. Enligt upplysningar, som inhämtats

av utskottet, är emellertid det ifrågasatta övervakningssystemet avsett att fungera ungefärligen på sätt framgår av bifogade redogörelse. Det må tilläggas, att kommittén förutsett, att vissa regeringar av tekniska skäl ej kunna fullt verkställa rekommendationerna vid föreslagen tidpunkt.

Det tillkommer de stater, vilka lämna sin medverkan till det ifrågasatta övervakningssystemets genomförande, att bidra till de därmed förenade kostnaderna. Frågan om gäldande av det bidrag, som faller på Sveriges lott, behandlas i Kungl. Maj:ts proposition nr 126, vilken hänvisats till statsutskottet. Emellertid må här nämnas, att kostnaderna enligt preliminära beräkningar skulle för Sveriges del uppgå till omkring 260,000 kronor för år räknat samt att i avräkning å bidraget en omedelbar förskottsbetalning av omkring 52,000 kronor skulle verkställas.

Den föreslagna *lagen* stadgar straff med fängelse i högst sex månader eller dagsböter för svensk medborgare, som tager värvning till krigstjänst i Spanien, samt för den, som söker förmå någon att taga värvning till sådan krigstjänst. Vidare förbjudes försäljning av resbiljett avseende färd till Spanien till den, som icke erhållit erforderligt tillstånd att begiva sig till Spanien. Överträdelse av detta förbud straffas med dagsböter eller fängelse i högst sex månader. I fråga om svenskt fartyg, som anlöper Spanien, skall det bl. a. åligga befälhavaren att tillse, att till Spanien ej medtages passagerare, som ej erhållit erforderligt tillstånd att begiva sig dit. Överträdelse straffas med dagsböter. Därjämte innehåller lagförslaget bemyndigande för Konungen att i fråga om svenskt fartyg, vilket anlöper Spanien, utfärda föreskrifter angående skyldighet att på resan anlöpa viss hamn för att taga ombord särskilt utsedda kontrollörer, angående rätt för dessa att kontrollera last och passagerare m. m. Överträdelse av sådana föreskrifter straffas jämväl med dagsböter. Överträdelse av förbudet att taga värvning skall kunna åtalas i Sverige, även om den begåtts utom riket. *Lagen* skall äga giltighet till och med den 28 februari 1938, därest icke Konungen besluter sätta den ur kraft dessförinnan.

Beträffande lagförslaget, som efter behandlingen i *lagrådet* undergått vissa mindre jämkningar, har *chefen för justitiedepartementet* framhållit, att behovet av straffpåföljd för värvning till krigstjänst delvis tillgodosetts genom gällande bestämmelser. Vidare har han påpekat, att de inom non-interventionskommittén utarbetade bestämmelserna rörande kontrollåtgärder beträffande sjöfarten på Spanien delvis vore av ganska detaljmässig natur. Det kunde också finnas önskvärt, att dessa detaljföreskrifter kunna ändras eller kompletteras utan större omgång. Därför hade i lagförslaget allenast upptagits de allmänna riktlinjerna för ifrågavarande regler jämte ett bemyndigande för Konungen att utfärda de erforderliga föreskrifterna. Slutligen har departementschefen anmärkt, att Kungl. Maj:t vid föreskrifternas utfärdande vore i tillfälle, att såvitt detta är möjligt, taga hänsyn till ett av *kommerskollegium* uti infortrat yttrande framfört önskemål om att fartyg, som endast för bunkring anlöpa staden Las Palmas på Kanarieöarna, ej måtte åläggas skyldighet att dessförinnan anlöpa annan hamn.

Utskottet.

Av den föregående redogörelsen framgår, att svenska regeringen redan genom sin i augusti 1936 avgivna förklaring uttalat sin anslutning till en non-interventionspolitik i avseende å det spanska inbördeskriget. Såsom i propositionen framhålles, har regeringen härigenom givit uttryck åt sin strävan att i sin mån bidra till den gemensamma uppgiften att förebygga internationella förvecklingar i samband med den spanska krisen. Nyssnämnda förklaring innehöll dels ett principuttalande, varigenom svenska regeringen betydade sin föresats att strängt avhålla sig från varje direkt eller indirekt inblandning i Spaniens inre angelägenheter, dels ock en utfästelse att förbjuda utförsel, återutförsel och transitering av krigsmateriel, luftfartyg och krigsfartyg till Spanien och de spanska besittningarna. Motsvarande förklaringar ha avgivits av samtliga övriga europeiska stater med undantag för Schweiz, som emellertid utan att delta i en gemensam förklaring tillämpat enahanda grundsatser för egen del.

Enligt utskottets mening var det naturligt och riktigt, att Sverige intog den ståndpunkt, som fick sitt uttryck i non-interventionsförklaringen. Även oavsett andra staters hållning torde för svenska regeringen anledning ha förelagat att överväga frågan om licensvägran, såsom i åtskilliga tidigare fall förekommit, beträffande utförsel av krigsmateriel till ett land, där inbördeskrig utbrutit. Då i detta läge praktiskt taget alla europeiska stater förenade sig om den utformning av non-interventionspolitiken, som ovan angivits, förelågo för Sveriges del starka skäl att giva sin anslutning till den föreslagna överenskommelsen.

Det är väl bekant, att ett effektivt genomförande av non-interventionsavtalet stött på stora svårigheter. Den i London sammanträdande kommitté av ombud för de till överenskommelsen anslutna regeringarna, som bildades för att granska och praktiskt lösa uppkommande tillämpningsfrågor, har icke haft möjlighet att effektivt ingripa mot överträdelser av avtalet eller ens att konstatera uppenbara sådana. Kommittén har snarare haft karaktären av en fortgående diplomatisk konferens mellan de intresserade staternas ombud än av ett verkligt kontrollorgan. Det torde dock få antagas, att den kontakt mellan regeringarna, som upprätthållits genom London-kommitténs överläggningar, i sin mån bidragit till att förebygga interventioner av ännu större omfattning och med ännu större risker för freden än det bistånd, som hittills lämnats från främmande håll.

Sedan början av november har London-kommittén haft under behandling förslag om inrättande av en internationell övervakning rörande överenskommelsens tillämpning. Vid sidan härav har upptagits frågan om non-interventionsavtalets utsträckning till att avse även förbud mot utländska frivilligas deltagande i det spanska inbördeskriget. Angående dessa två frågor har numera inom kommittén principiell överenskommelse träffats av den innebörd, som i den föregående redogörelsen angivits. Svenska regeringen har inom kommittén låtit tillkännagiva sin beredvillighet att i huvudsak biträda förslagen med förbehåll för riksdagens godkännande och för allmän an-

slutning inom kommittén. Övervakningssystemet är avsett att träda i kraft från midnatt 6—7 mars 1937.

Övervakningsplanen är avsedd att främja ett effektivt genomförande av non-interventionsavtalets förbud mot utförsel av krigsmateriel till Spanien. Det synes utskottet vara ur svensk synpunkt följdriktigt att medverka till åstadkommandet av ett sådant kontrollsystem. Erfarenheten har ådagalagt, att non-interventionsavtalet, i saknad av all kontroll, icke lett till avsett resultat. Det har visserligen icke varit möjligt för utskottet att bilda sig en bestämd uppfattning om det planerade, ännu ej definitivt utformade systemets effektivitet. Men då efter långvariga och vanskliga förhandlingar inom London-kommittén enighet numera nåtts mellan de närmast intresserade makterna om planens huvuddrag, synes det vara anledning antaga, att det föreslagna kontrollsystemet skall verksamt främja non-interventionsavtalets iakttagande.

Förslaget om förbud mot *utländska frivilligas* deltagande i inbördeskriget i Spanien betyder en utsträckning av non-interventionspolitikens grunder till ett nytt område. Det har eljest icke ansetts innebära ett avsteg vare sig från en korrekt non-interventionspolitik gentemot ett land, där inbördeskrig utbrutit, eller från en strikt neutralitetspolitik gentemot krigförande stater, att enskilda medborgare i utomstående länder deltagit såsom frivilliga på endera sidan i konflikten. Emellertid har erfarenheten under det gångna skedet av det spanska inbördeskriget givit vid handen, att tillströmningen av utlänningar till de stridande parterna tagit osedvanliga proportioner. Förslaget om förbud mot utländska frivilligas enrollering i de spanska stridskrafterna har sålunda framtvingsats av den överhängande risken i detta fall för en, öppen eller maskerad, direkt intervention av allt större mått genom militärkontingenter från utomstående länders sida. Ehuru det näppe-ligen kunde väntas någon avsevärd rekrytering av frivilliga från Sverige, är läget uppenbarligen sådant, att ett förbud måste göras generellt för att över huvud taget vinna allmän anslutning och kunna genomföras. Under dessa särskilda förhållanden kan utskottet icke tveka att biträda den ståndpunkt i denna fråga, som i propositionen förordats.

Ett genomförande av förbudet mot enskilda medborgares deltagande såsom frivilliga i det spanska inbördeskriget kräver för Sveriges del särskild lagstiftning. Då dessutom den föreslagna övervakningsplanen har såsom en andra uppgift, vid sidan av kontrollen över krigsmaterielimporten till Spanien, att möjliggöra kontroll över enskilda personers inresa till Spanien, påkallas särskilda lagbestämmelser jämväl för Sveriges medverkan till denna kontroll. Genom förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien.

Beträffande den i propositionen föreslagna *lagtexten* vill utskottet framhålla, att erinringar synas kunna göras mot utformningen av vissa av de före-

slagna bestämmelserna. Det är emellertid erforderligt, att åtgärder från svensk sida nu genomföras med största skyndsamhet, och därjämte är den föreslagna lagstiftningen avsedd att tillämpas endast under en kortare tid. Med hänsyn till dessa omständigheter har utskottet ansett sig kunna underlåta att föreslå ändringar i antydda avseenden. Utskottet vill dock göra följande erinringar i fråga om vissa bestämmelser i förslaget.

Det skulle enligt utskottets mening funnits anledning att göra undantag för spanska medborgare från föreskriften i 3 §, så mycket hellre som spanska medborgare icke omfattas av London-kommitténs rekommendationer. Det torde emellertid finnas endast ett ringa antal spanska medborgare i Sverige, och enligt förslaget skulle Konungen eller annan svensk myndighet kunna lämna dessa tillstånd, varom i 3 § sägs. Då utskottet utgått ifrån, att dylikt tillstånd icke skall komma att vägras, har utskottet ansett sig kunna underlåta att föreslå en särskild undantagsbestämmelse i nu angivet hänseende.

Vad angår de i 4 § upptagna bestämmelserna om hinder för fartygs besättning och andra ombordvarande personer att landstiga i Spanien, kan det givetvis förekomma sådana situationer, att landstigning med nödvändighet bör medgivas, exempelvis då en snabb sjukhusbehandling är erforderlig. Utskottet vill emellertid uttala, att i dylika fall landstigning bör vara tillåten enligt allmänna rättsprinciper rörande nödsituationer.

Utskottets tillstyrkan av det i propositionen framlagda lagförslaget medför såsom konsekvens ett avstyrkande av *motionerna I: 215 och II: 425*.

Motionen I: 211 har endast indirekt samband med det förslag, som genom den föreliggande propositionen underställts riksdagen. Motionären hemställer om ett svenskt regeringsinitiativ avseende ett internationellt ingripande i den spanska frågan utanför ramen av non-interventionsavtalet.

Vad först angår motionärens önskemål angående en humanitär aktion för åstadkommande av större skonsamhet vid behandlingen av krigsfångar och politiska fångar, är utskottet liksom motionären av den uppfattningen, att intet bör underlåtas som kan leda till en humanisering av det pågående inbördeskriget. Enligt vad känt är, ha ock från olika håll försök gjorts att få till stånd utväxling av fångar eller eljest överenskommelser mellan de stridande parterna om mildare behandling av fångar. Dessutom ha dé-marcher i humanitärt syfte av mera begränsad omfattning företagits från utländska regeringars sida. Vissa av dessa försök ha medfört partiella resultat. Utskottet finner det naturligt, att svenska regeringen upprätthåller kontakt med andra regeringar och är beredd att vidtaga eller medverka till åtgärder i humanitärt syfte, som synas vara ägnade att leda till positiva resultat.

Motionären föreslår vidare ett svenskt initiativ till en internationell aktion »i syfte att den slutliga spanska konstitutionen efter vunnet andrum uppbygges på hela folkets omröstning på sätt som skett exempelvis i Sönderjylland och Saar». Utskottet vill med anledning härav fästa uppmärksamheten vid

att möjligheterna till en medlingsaktion tidigare prövats, ehuru utan framgång. Såsom den publicerade redogörelsen för den spanska frågans behandling inom Nationernas förbund giver vid handen (utrikesdepartementets blåbok 1936, s. 103 ff.), ha brittiska och franska regeringarna i december förra året tagit initiativ till en internationell medlingsaktion. Vidare har helt nyligen Frankrikes utrikesminister i ett anförande i deputeradekammaren givit uttryck åt förhoppningen att få ett slut på den spanska konflikten genom en medling, som giver det spanska folket möjlighet att självt uttrycka sin vilja. Frågan om en medling torde alltså vara under övervägande. Utskottet anser ett särskilt initiativ från svensk sida i denna fråga icke påkallat.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande proposition nr 125, antaga följande förslag till

L a g

angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien m. m.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Tager svensk medborgare värvning till krigstjänst i Spanien, straffes med fängelse i högst sex månader eller dagsböter.

2 §.

Söker man genom gåva, betalning eller utfästelse om ersättning eller på annat likartat sätt, eller genom hot eller missbruk av överordnad ställning förmå någon att taga värvning till krigstjänst i Spanien, dömes till fängelse i högst sex månader eller dagsböter.

3 §.

Resbiljett som avser färd till eller genom Spanien må försäljas allenast till den, som av Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnat erhållit särskilt tillstånd att begiva sig till Spanien, eller till utländsk medborgare, som tillhör av Konungen angiven stat och som visar att han av behörig myndighet i denna stat erhållit tillstånd att resa till Spanien.

Överträder någon vad sålunda stadgas, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

4 §.

I fråga om svenskt fartyg som anlöper Spanien åligger det befälhavaren att tillse att å fartyget icke medtages passagerare med bestämmelseort i Spanien, där ej passageraren innehar tillstånd varom i 3 § sägs,

att, utan hinder av bestämmelserna i 51 § andra stycket sjömanslagen och 10 § sjöarbetstidslagen, förbjuda besättningen landstiga i Spanien, där ej tjänsten så kräver, samt

att tillse att annan som medföljer fartyget icke landstiger i Spanien, med mindre han innehar tillstånd varom i 3 § sägs.

Åsidosätter befälhavare vad i denna paragraf är stadgat, straffes med dagsböter.

5 §.

I fråga om svenskt fartyg som anlöper Spanien äger Konungen föreskriva, att fartyget på resan skall anlöpa viss hamn för att taga ombord eller ilandsätta särskilt utsedda kontrollörer,

att sådan kontrollör skall vara berättigad att medfölja fartyget och, enligt vad närmare stadgas, kontrollera last och passagerare, samt

att befälhavaren skall vara pliktig tillåta att genom krigsfartyg, tillhörande av Konungen angiven stat, undersökning verkställes huruvida kontrollör finnes ombord.

Åsidosätter befälhavare vad med stöd av bestämmelserna i denna paragraf föreskrives, straffes med dagsböter.

6 §.

Vad i denna lag sägs om Spanien avser jämväl de spanska besittningarna och den spanska zonen i Marocko.

7 §.

Har överträdelse som i 1 § sägs blivit begången utom riket, må, oberoende av vad i 1 kap. 1 § strafflagen stadgas, överträdelsen åtalas här i riket. Åtal skall i sådant fall utföras vid Stockholms rådhusrätt.

Om laga domstol i mål rörande förseelse varom i 4 och 5 §§ sägs skall vad i 89 § sjömanslagen stadgas äga motsvarande tillämpning.

Om anhängiggörande av åtal för andra överträdelser av denna lag än nu sagts skall gälla vad för brottmål i allmänhet är stadgat.

Åtal utföres av allmän åklagare.

8 §.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

9 §.

Konungen äger meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar och äger giltighet till och med den 28 februari 1938 eller den tidigare dag Konungen förordnar. Av Konungen jämlikt denna lag meddelade föreskrifter äga ej tillämpning längre

än denna lag är gällande. Å överträdelse som begåtts under lagens giltighetstid skola jämväl efter utgången av nämnda tid tillämpas de i lagen meddelade bestämmelserna.

B) att motionerna I: 215 och II: 425 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) att motionen I: 211 måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 27 februari 1937.

På utrikesutskottets vägnar:

ÖSTEN UNDÉN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Undén, Olof Olsson, Trygger, Åkerberg, Hammarskjöld, Bårg, Per Gustafsson* och *Löfgren*; samt

från andra kammaren: herrar *Bagge, Ward, Vougt, Närlinge, Lindqvist, Andersson i Rasjön**, *Anderson i Norrköping** och *Fast*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Den plan för övervakning av non-interventionsöverenskommelsens tillämpning, som utarbetats inom non-interventionskommittén och som avser såväl utförelsen till Spanien och de spanska besittningarna av vapen och krigsmateriel som frivilligas inresa till dessa områden, består dels av en plan för övervakning av landgränserna mellan Spanien och angränsande länder och dels av en plan för övervakning av Spaniens och de spanska besittningarnas sjögränser.

Övervakningen av Spaniens *landgränser* skall ske genom att vid varje punkt, där järnväg eller väg korsar gränsen, stationeras av kommittén tillsatta tjänstemän. Ett lika stort antal tjänstemän skall hållas i reserv. Gränserna skola uppdelas i zoner, och den internationella övervakningspersonalen skall arbeta i så nära samverkan som möjligt med de nationella polis- och tullförvaltningarna i landet.

I vad angår den fransk-spanska gränsen skall en chefsagent leda övervakningsarbetet och upprätthålla förbindelserna med polis- och tullförvaltningarna. Vidare skola finnas agenter, ansvariga för övervakningen av en zon vardera. Det löpande övervakningsarbetet skall utföras av lägre tjänstemän. Chefsagenten och hans underordnade skola åtnjuta diplomatiska immuniteter, och chefsagenten skall hava rätt till fri kommunikation med non-interventionskommittén. Övervakningspersonalen skall äga fritt tillträde till skeppsdockor, järnvägsanläggningar etc. samt rätt att där företaga undersökningar, att hos myndigheterna begära handlingar och att granska resandes pass. Chefsagenten skall, då han av den internationella kommittén anmodas därtill, undersöka och avgiva rapport om varje särskilt fall, beträffande vilket en regering framställt klagomål till kommittén, samt när han på grund av den internationella personalens undersökningar konstaterat, att i strid mot överenskommelsen vapen eller krigsmateriel (inbegripet luftfartyg) exporterats till Spanien eller utläningar inkommit i Spanien i syfte att delta i inbördeskriget, omedelbart rapportera till den internationella kommittén och till franska regeringen. Den personal, som erfordras för övervakning av den fransk-spanska gränsen, skall utgöras av 1 chefsagent, 3 agenter, 1 vapenexpert, 6 chefskontrollörer samt 170 kontrollörer och biträdande kontrollörer. -- Vid gränsen mellan Gibraltar och Spanien, för vars övervakning samma regler skola gälla som beträffande den fransk-spanska gränsen, erfordras endast 1 agent, 1 chefskontrollör samt 5 kontrollörer och biträdande kontrollörer.

Vad beträffar landgränsen mellan Spanien och Portugal har portugisiska regeringen förklarat sig ej kunna medgiva upprättandet av en internationell kontroll å sitt område. I stället har den inbjudit brittiska regeringen att sända observatörer till Portugal med uppdrag att konstatera, att Portugal uppfyller sina förpliktelser enligt non-interventionsöverenskommelsen. Dessa observatörer, som skola anknytas till Storbritanniens ambassad och konsulat i Portugal, skola erhålla erforderliga lättnader för fullgörandet av sina uppgifter men skola ej äga de befogenheter, som föreslagits i non-interventions-

kommitténs övervakningsplan, och ej erkännas såsom ombud för en internationell organisation. Brittiska regeringen har åtagit sig att genom dylika observatörer, enligt uppgift till ett antal av 130, svara för övervakningssystemets genomförande i vad angår den spansk-portugisiska gränsen.

Övervakningen av Spaniens och de spanska besittningarnas *sjögränser* skall ske dels genom särskilda kontrollörer, som medfölja till spanska hamnar destinerade fartyg och i spansk hamn kontrollera last och resande till Spanien, och dels genom krigsfartyg, tillhörande vissa non-interventionsländer.

Övervakningen i ankomsthamnarna skall äga rum på så sätt, att non-interventionsländerna tillhöriga fartyg, som gå till Spanien eller de spanska besittningarna, i vissa angivna hamnar i närliggande länder taga ombord kontrollörer, vilka skola övervaka fartygets lossning i spansk hamn. Kontrollörerna skola tagas ombord i The Downs, Cherbourg, Brest, Le Verdon, Gibraltar, Palermo, Oran, Marseille och Madeira samt skola efter anlöpan- det av spansk hamn landsättas i annan lämplig hamn, som angives av en chefsagent, vilken skall hava överinseendet över övervakningspersonalen och bestämma dess placering. Chefsagent skall vara den tjänsteman, som leder övervakningen i The Downs. I var och en av ovan angivna hamnar skall stationeras en agent, vilken skall svara för den allmänna organisationen av övervakningen i hamnen. Agenterna skola hava till uppgift att bestämma, huru många kontrollörer som skola tagas ombord å varje fartyg och att dagligen till chefsagenten avgiva rapport angående den på detta sätt avdelade personalens antal ävensom angående antalet ankomna och avgångna, till Spanien destinerade fartyg. De skola vidare till den internationella kommittén avgiva periodiska rapporter samt särskilt anmäla fall av lossning av vapen eller krigsmateriel eller landstigning av utlänningar i syfte att deltaga i inbördeskriget. Namnet å sådana fartyg, som lasta för spanska hamnar och vilka tagit ombord kontrollörer, ävensom dessa kontrollörers namn skola anmälas till de krigsfartyg, som övervaka *sjögränserna*.

Befälhavare å de till överenskommelsen anslutna ländernas fartyg skola, innan de gå till spansk hamn, anlöpa en övervakningshamn för att där taga ombord kontrollörer. Dessa skola äga rätt att begära, att befälhavaren å ett fartyg före lossningen för undersökning öppnar varje misstänkt försändelse. De skola vidare äga rätt att förhöra passagerare, som begiva sig till spansk hamn, och att granska deras pass. I spansk hamn skola de vidtaga åtgärder för att konstatera, huruvida vapen eller krigsmateriel lossas och huruvida utlänningar, som ämna deltaga i inbördeskriget, landsättas.

När kontrollörerna lämna fartygen, skola de omedelbart avgiva skriftlig rapport, angivande antingen att någon överträdelse av den internationella överenskommelsen icke begåtts eller, om en sådan överträdelse skett, av vad natur överträdelsen varit. Fartyg, som anlöpa de angivna hamnarna endast i syfte att taga ombord kontrollörer, skola befrias från hamnavgifter. I genomsnitt skola tre kontrollörer tagas ombord å varje fartyg; det erforderliga totala antalet kontrollörer beräknas med anledning härav, sedan en reserv av 100 kontrollörer avdelats för oförutsedda behov, komma att uppgå till 550.

Då planen avser endast fartyg, vilka hava rätt att föra non-interventionsmakternas flaggor, skulle fartyg, tillhörande andra makter, kunna föra vapen eller personer, som ämna deltaga i inbördeskriget, från non-interventionsländer till Spanien eller de spanska besittningarna. Eihuru sådana fartyg skulle komma att föra vapen eller passagerare i strid mot lagbestämmelserna i det land, i vilket de tagit dem ombord, skulle de icke vara underkastade övervakning. I betraktande av att praktiskt taget samtliga euro-

peiska stater äro anslutna till non-interventionsöverenskommelsen och att utomeuropeiska fartyg gå mellan europeiska hamnar endast i obetydlig omfattning, har frågan lämnats öppen för ytterligare undersökning av den internationella kommittén, därest framdeles uppgifter skulle framkomma, som tyda på att överenskommelsen överträdes på detta sätt.

Övervakningen genom krigsfartyg skall bekostas av de regeringar, som förklarar sig beredda att åtaga sig denna uppgift. Övervakningen skall ske på så sätt, att de kuster, som skola övervakas, uppdelas i zoner och att varje zon tilldelas en särskild makts flotta.

Envar regering, som utövar övervakning genom krigsfartyg, skall omedelbart till den internationella kommittén avgiva rapport angående ankomsten av fartyg, vilket icke anmälts ha underkastat sig övervakning, meddela den internationella kommittén namnet å varje fartyg, som vägrar underkasta sig övervakning, samt slutligen insända periodiska allmänna rapporter med upplysningar angående alla ankomna fartyg. Sättet för övervakningens utövande skall överlämnas åt vederbörande regerings bestämmande. För att förenkla övervakningsarbetet skall kunna upprättas »infartsområden», genom vilka samtliga fartyg från non-interventionsländerna, som gå till hamn inom zonen, skola åläggas passera. Dylika »infartsområden» skola dock icke få upprättas utan den internationella kommitténs samtycke. De sjöstridskrafter, som utöva den internationella övervakningen, skola äga rätt att förvissa sig om varje sådant fartygs identitet, som kommer från hamn i ett non-interventionsland, som har rätt att föra ett sådant lands flagga och vilket iakttages närma sig någon hamn i Spanien eller i de spanska besittningarna. De skola vidare äga rätt att konstatera, huruvida fartyget anlöpt en av övervakningshamnarna och tagit ombord en eller flera kontrollörer, samt att, eventuellt, ålägga alla fartyg från non-interventionsländerna att passera genom särskilda »infartsområden».

Krigsfartygen skola ej erhålla visitationsrätt. Emellertid skall, om det konstateras, att ett fartygs befälhavare icke iakttagit det förut angivna tillvägagångssättet, befälhavaren å krigsfartyget äga fästa dennes uppmärksamhet å hans skyldigheter enligt non-interventionsöverenskommelsen och framhålla, att han begår en förseelse mot sitt eget lands lagar, därest han icke underkastar sig övervakning, innan han anlöper spansk hamn.